

Sveriges Radios Kubabevakning: transkriberingar

Programmen i detta dokument har hittats med hjälp av ett datorprogram som letat efter nyckelordet ”Kuba” i Ekot, P1 Morgon och Studio Ett. En del träffar har sorterats bort som endast nämnt Kuba i förbifarten, eller handlat om ämnen där Kuba nämnts men inte dess politiska system och den rådande situationen i samhället (exempelvis nyheter om den amerikanska fängelsebasen Guantanamo). Det går inte heller att utesluta att datorprogrammet har missat enstaka radioinslag.

I vissa fall har innehållet varit relevant, men ljudfilen inte längre funnits tillgänglig för lyssnare. Dessa program står med i detta dokument, men utan någon transkribering.

För att göra materialet mer överskådligt har vi **gulmarkerat** de stycken där en reporter beskriver Kubas politiska system eller förklarar vad landets ekonomiska problem beror på. Vi har inte markerat stycken där en inbjuden gäst ger sin bild av situationen, men även dessa intervjuer finns transkriberade nedan. Transkriberingarna är ordagranna, med undantag av studions frågor till reportrarna på fältet, som ibland är förkortade.

Ekot 29/7 kl 22

8:42 – 9:10

<https://sverigesradio.se/avsnitt/1755853>

EU uppmanar den kubanska regeringen att släppa vad man kallar godtyckligt fängslade demonstranter, rapporterar Reuters. Enligt människorättsgrupper har runt 700 gripits i samband med de stora protester som spritt sig över Kuba de senaste veckorna, och i sitt hittills starkaste uttalande om oroligheterna slår EU fast att man ”är väldigt oroad över hur protesterna förtrycks”. **Protesterna på Kuba rör bland annat bristen på basvaror och sjukvård.**

Ekot 25/7 kl 8

3:54 – 4:11

<https://sverigesradio.se/avsnitt/1750916>

På Kuba har omkring 60 personer åtalats efter de regeringskritiska demonstrationer som hölls tidigare i juli, det rapporterar Nyhetsbyrån AFP. Tusentals personer deltog i demonstrationerna och hur många som greps är ännu okänt.

Stockholm 27 augusti 2021

P1 morgon 23/7

2:49:46 – 2:50:50

<https://sverigesradio.se/avsnitt/1734193>

I veckan kom de första domarna mot de hundratals personer som arresterades under protesterna på Kuba för två veckor sedan. Det rapporterar BBC Mundo. Protesterna var de största i landet sedan revolutionen 1959 och riktades mot bristen på demokrati, livsmedel och hälsovård. Bland de tolv dömda finns bildkonstnären Anyelo Troya som fotograferade protesterna. Han också filmat musikvideon till den regimkritiska hitlåten *Patria y Vida*, alltså ”hemlandet och livet”, som anspelar på Fidel Castros klassiska motto ”hemlandet eller döden”. Låten har fått enorm genomslag och använts som kampsång under protesterna. Troya dömdes i en så kallad sammanfattande rättegång som tillåter att demonstranter som anklagas för allmän oordning, utan rätt till en advokat, kan dömas till upp till ett års fängelse, ett tillvägagångssätt som används allt oftare på Kuba för att tysta kritiska röster.

Studio Ett 15/7

1:11:31 – 1:21:00

<https://sverigesradio.se/avsnitt/studio-ett-16-juli>

Libertad, frihet, frihet. Efter de största demonstrationerna i Kuba på decennier så kommer de små eftergifter från regimen. Protesterna beror bland annat på att människor har fått nog av bristen på mat och mediciner. Nu säger ledningen på Kuba att resenärer som kommer till landet ska få ta med sig förnödenheter utan att behöva betala tull. Vi har med oss vår korrespondent i Latinamerika, Ivan García. Hur har de oppositionella svarat på det här?

IG: Jag har inte sett några reaktioner alls på det här, men jag kan tänka mig att det inte är så relevant för de flesta kubanerna eftersom det är väldigt få som kan resa utomlands. Däremot kan åtgärden sätta press på USA, och det kan också vara avsikten. En av de åtgärder som Donald Trump införde och som gjorde sanktionerna mot Kuba hårdare var stoppet för turistresor till ön. Och när man nu gör införsel av mat och mediciner tullfria, då ger man kubaner bosatta i USA möjlighet att åka till sina anhöriga på ön med förnödenheter. Men då måste reseförbudet hävas och det ligger i händerna på Joe Biden.

Men det här skulle kunna få effekt, alltså?

IG: Det kan få effekt på så sätt att det sätter press på Joe Biden. Kubaner i exil kan ju börja kräva att man häver det här stoppet för turister att åka till ön från USA.

Vi ser nu bilder på internet, vi hör talas om dödsfall, skadade och arresterade. Vet vi vad av det här som är alldeles säkert, kan vi veta vad som händer på Kuba nu?

IG: Nej, det är väldigt svårt. Det pågår ett fullskaligt propagandakrig som blir ännu svårare att orientera sig i när det sker kring ett land där alla medier kontrolleras av staten och partiet och där inga alternativa medier finns. I sociala medier florerar alla möjliga uppgifter, även osannolika sådana som att det skulle vara tvåusen döda på demonstrationen i söndags. Det är en uppgift som spreds bland annat i den ansedda spanska tidningen ABC. Så det är väldigt svårt. Myndigheterna talar om en person, en 36-årig man, som ska ha dött vid en demonstration i måndags i utkanten av Havanna. Hittills har man inte givit några detaljer kring hur mannen dog. Polisen skriver i ett pressmeddelande att han ingick i en grupp som var på väg att attackera en polisstation. Människorättsgrupper på sin sida talar om över hundra gripna. En del av dessa ska vara försvunna, vilket ofta betyder att de sitter i arrest på hemlig plats några dagar.

Det var någon som du ville prata med i samband med det här upproret och som själv sitter fängslat. Vet du vad det var som hade hänt där?

IG: Jag vet inget mer än vad nyheterna i colombiansk TV har sagt, och det är att han ska vara en av dem som greps i protestmarschern i måndags i Havanna. Jag har försökt få tag på honom flera gånger via Whatsapp. Saken är den att jag har försökt få tag på flera i Havanna, både oppositionella och de som stödjer systemet, men jag ser att de inte får in mina meddelanden på Whatsapp, och det talar för att internet verkligen ligger nere. Sedan är frågan av vilken orsak, för att oppositionella och nyhetsbyråer säger att regimen har begränsat tillgången till internet medan regeringen säger att Kuba alltid har haft för lite internet och då säger man att det är på grund av USA:s blockad.

Och vad tror du, vad är det som gör att människors tålamod har tagit slut just nu?

IG: Det har varit flera år av problem för vanliga kubaner, med att skaffa mat, mediciner, problem med transporter på grund av brist på bensin och så vidare. Och dessa problem har den reglerade och centraliserade kommunistiska ekonomin inte lyckats lösa. USA:s handelsembargo har förvärrat dem ännu mer och så tillkom pandemin i fjol med ännu större effekt på ekonomin i ett land som lever på turismen. Får du inga turister på länge, då blir det färre jobb, då blir det färre intäkter, då blir det färre pengar för dem som behöver det mest. Så den ekonomiska situationen har alltså försämrats dramatiskt det senaste året och det blev helt enkelt för mycket för en del kubaner.

[En man boende i Havanna intervjuas. Han beskriver att situationen är dålig och våldsam med välta bilar och krossade rutor. Han menar att man inte kommer någonstans utan dialog. Orsaken till att folk demonstrerar är att de är pressade av bristen på mat, mediciner och bränsle samt av pandemin, menar han.]

Marcin de Kaminski, Chef för säkerhet och innovation på Civil Rights Defenders, intervjuas:

MK: Det är väldigt uppenbart att det här är de största protesterna på ön sedan 1959 och det är därför viktigt att vi tar det här på allvar informationen som kommer ut ur Kuba just nu är ganska disparat och svår att följa just utifrån det som som Ivan också beskriver, att internet är en nedstängt och begränsat och medierna är kontrollerade av staten. Men via de kanaler som vi har så kan vi följa protesterna på

Stockholm 27 augusti 2021

ett sätt som gör att vi kan säkerställa att det är fullt rimliga protester där man kräver inte bara matpaket via turister som kommer till ön, utan man kräver demokrati, mänskliga rättigheter, fria val och allas möjlighet att åtnjuta de mänskliga rättigheter som man förtjänar.

Regimen på internet stänger ner internet, har vi hört. Hur går det där till rent praktiskt? Det är ju alltid ganska svårt att hitta uppkoppling på Kuba har jag förstått, så hur stor är skillnaden?

MK: Skillnaden är ändå stor. De senaste åren har vi sett en ökande möjlighet att koppla upp sig mot internet från Kuba, och även om det varit begränsat vilka som har tillgång till det och det fortfarande har varit dyra uppkopplingar och svårnåbara uppkopplingar, så har internet varit åtkomligt. Det som du har sett under de senaste veckorna nu är att dels har det varit tidvisa totala blockeringar av internet, men framför allt har de stora sociala medieplattformarna blockerats. Facebook, Whatsapp, Telegram och så vidare har varit otroligt svåra att få uppkoppling mot, både från ön och till användare på ön, och det har gjort att informationen som kommer ut är väldigt, väldigt begränsad.

Och du säger ändå att ni har kanaler som kommer ut, så hur effektiv är den här metoden att tysta oppositionella?

MK: Det är klart att informationen läcker, men det som faktiskt har en betydelse är att informationen har svårt att nå de breda användarmassorna, vilket gör att mobiliseringen av protesterna blir svår och det är också svårt att skapa opinion. Då blir det oerhört viktigt för röster utanför Kuba, till exempel oss på Civil Rights Defenders, internationella medier eller andra oberoende bevakare att faktiskt lyfta de röster som kommer ut för att också kunna driva de frågor som personer på gator på torg i Kuba vill lyfta som viktiga frågor. Det är någonstans omvärldens röst som gör att frihetskampen på Kuba kan lyckas.

Mannen som vi pratade med tidigare sade att det var lugnt där han var nu i alla fall, det var mer för några dagar sedan. Det verkar som att demonstrationerna kanske har avtagit. Vad betyder det för framtiden, har regeringen gjort något klokt eller något som har förändrat situationen?

MK: Repressionen på Kuba är ständigt pågående och den kommer i vågor. Det är viktigt att komma ihåg att i den senaste tidens protester har vi sett en eskalering av gripanden av oppositionella som på olika sätt väcker frågor om alla lika värde och mänskliga rättigheter. Problemet nu är att många har gripits och spärrats in och då blir det också förstås lugnare för tillfället, men det finns också gränser för hur många man kan gripa innan fångelserna blir fulla.

P1 morgon 15/7

10:51 – 11:55

<https://sverigesradio.se/avsnitt/1734045>

**NÄRINGS-
LIVETS
MEDIEINSTITUT**

Stockholm 27 augusti 2021

Vidare till Kuba. Där bekräftar myndigheterna nu att en person dödades under en demonstration i måndags. Samtidigt pågår ett propagandakrig som gör det svårt att veta vad som egentligen händer just nu i det slutna landet.

Ivan García: En 36-årig man som enligt de kubanska myndigheterna har brottslig bakgrund dog under hittills okända omständigheter under en mindre demonstration i måndags i en förort till huvudstaden Havanna. Det är första gången på mer än 60 år som det rapporteras om dödsoffer på de i och för sig sällsynta protestdemonstrationerna på Kuba. De största sedan 1994 hölls i söndags och omfattade flera städer. Missnöjet handlar om ständiga elavbrott, brist på mat och mediciner och på yttrandefrihet. Efter söndagens marscher har inte varit några fler större demonstrationer, vilket oppositionella och flera nyhetsbyråer förklarar med att myndigheterna begränsat internet och därmed strypt den enda alternativa kommunikationskanalen på ön.

Kubas utrikesminister Bruno Rodriguez har förnekat detta och sagt att Kuba alltid har haft för lite internet på grund av USA:s sanktioner. Vad som är sant eller inte i samband med läget på Kuba just nu är svårt att veta. På ena sidan förklara de enda tillåtna medierna att läget är lugnt i landet på att provokatörerna har stoppats av folket. De oppositionella både inom och utanför Kuba skriver i sociala medier att gatorna patrulleras av både beväpnad polis och civilklädda med påkar i händerna. Enligt oppositionsgruppen San Isidro ska 144 personer ha gripits under söndagens protester och flera ska vara försvunna. Ivan García, Bogotá.

P1 morgon 14/7

1:07:33 – 1:07:58

<https://sverigesradio.se/avsnitt/1734009>

Från Kuba rapporteras att en person har dött i samband med de regeringskritiska protesterna och att flera 100 personer har gripits. Det finns också uppgifter om att tillgången till sociala medier i landet har begränsats. Yttrandefrihetsrörelsen San Isidro har publicerat en lista på 144 personer som frihetsberövats eller försvunnit sen protesterna på Kuba började.

Studio Ett 12/7 kväll

00:48 – 10:36

<https://sverigesradio.se/avsnitt/studio-ett-kvall-12-juli>

NÄRINGS-
LIVETS
MEDIEINSTITUT

Stockholm 27 augusti 2021

[Libertad, libertad] Så här har det låtit på Kuba. De har sett största demonstrationerna där sedan 1994. Det handlar bland annat om pandemihanteringen och annat också som befolkningen där är missnöjda med. Ivan Garcia, vår Latinamerikakorrespondent, har vi med oss nu.

Vad är det senaste om läget på Kuba i dag?

IG: Det verkar ha varit ett spánt lugn i dag, det har i alla fall inte varit några gatuprotester som de som ägde rum i går. Nyhetsbyrån AP rapporterar att i huvudstaden Havanna patrulleras av stora polisstyrkor. Det är en uppgift jag inte sett i andra medier. I dag hade presidenten Miguel Díaz-Canel ett tv-framträdande där han upprepade det han sade i går, att landet visst har stora problem men att de beror på USA:s skärpta blockad och att regeringen kommer att föra en dialog med de missnöjda, men inte med dem som han menar finansieras av USA för att störta regimen.

IG: Och så hände något överraskande i dag: en ung sångare, en rappare, som hållits fängslad i månader och vars gripande orsakade mindre protester från unga artister och intellektuella i Havanna i vintras, den här rapparen släpptes från fängelset i dag och möjligen vill myndigheterna med detta skicka en signal om mjukare tag framöver, det återstår att se.

De här demonstrationerna bröt ju ut i söndags, i går alltså, vad handlar de om mer specifikt?

IG: Det började som en protest mot ständiga elavbrott i staden San Antonio de los Baños som ligger sydväst om Havanna. Kuba har de senaste åren haft stora problem med energiförsörjningen och när videoklipp från demonstrationen spreds på sociala medier så gav sig folk ut även i andra städer och uttryckte sitt missnöje över bristen på mat, på bensin, på mediciner och transporter. På vissa ställen skanderades politiska slagord med krav på frihet som vi hörde här i början och med parollen ”ned med diktaturen”. Så det är en blandning av krav som gäller vardagsproblem och politik.

Att missnöje visar sig på det här sättet på Kuba, hur vanligt är det egentligen?

IG: Demonstrationer av det här slaget som vi såg igår är väldigt sällsynta. I fjol demonstrerade till exempel något hundratal unga i huvudstaden Havanna i samband med gripandet av den här rapparen. De togs till och med emot av vice kulturministern, men den dialogen bröts efter några dagar och de anklagades för att vara imperialismens betalda verktyg.

IG: Men sådana demonstrationer har inte samlat några större skaror. Det har varit som mest 100–150 personer. Aldrig liknande dem vi såg i går på flera platser på ön. Senast vi såg flera tusen i protest mot kommuniststyret var 1994 när landet befann sig i en djup ekonomisk kris efter att den viktigaste handelspartnern Sovjetunionen kollapsade. Men då begränsade sig protesterna till huvudstaden Havanna; gårdagens protester var i flera städer.

Hur har det här mötts av polisen och skötts från myndighetshåll?

IG: Det finns personer som har vittnat om våldsamma eller åtminstone hårdhänta gripanden. Jag har bara sett stillbilder som sägs vara tagna i Havanna igår som visar personer som dras av flera

Stockholm 27 augusti 2021

civilklädda poliser in i polisbilar. Jag har försökt få tag på personer som bor i Havanna men inte lyckats. Jag har inga egna iakttagelser. President Díaz-Canel uppmanade i sitt tv-framträdande i dag att bevisa anklagelserna om hård repression som florerade i går i sociala medier. Han menade att det inte varit någon sådan.

Vad mer säger regimen?

IG: Det finns två huvudspår här. Det ena är att anklaga USA för att ligga bakom protesterna, att de problem som gör folk missnöjda, det är också USA:s blockad som är problemet. Det är den ena linjen. Den andra handlar om att skilja mellan dem som är missnöjda och som presidenten säger vill ha svar och lösningar, och skilja dem från dem som enligt regeringen betalas av USA för att agitera och skapa ett läge där man kan göra en stor revolt mot regimen.

Hur har USA och övriga omvärlden reagerat?

IG: Från USA:s administration kom inte oväntat ett uttalande med fullständigt stöd till dem som protesterar och krav på att den kubanska regeringen ska respektera mötesfriheten och inte agera med våld. Några timmar senare, efter det uttalandet, kom ett uttalande både från Ryssland och Mexiko. Mexiko är en regional stormakt i Latinamerika. De här två länderna säger att de inte kommer att acceptera att andra länder, och då ska man läsa USA, blandar sig i Kubas inre angelägenheter. Mexiko erbjöd tom hjälp till Kuba i form av bland annat mediciner.

IG: EU har också uttalat sig med krav på att Kubas regering lyssnar på befolkningens krav, och inom FN har det höjts röster om att ta upp Kubas situation, men jag har inte sett något beslut i frågan. Man ska komma ihåg att FN:s generalförsamling röstade med stor majoritet för bara några dagar sedan för att kräva att USA ska häva den blockad som supermakten har upprätthållit mot Kuba de senaste 60 åren och som skärptes under Donald Trump som president. Och det kanske talar för att Kuba har ett stort stöd i FN och därmed att frågan om protesterna inte kommer att tas upp.

Vad kan de här demonstrationerna leda till?

IG: Det beror mycket på hur de styrande agerar. De har hittills visat att de tar protesterna på stort allvar, inte minst genom att presidenten själv intagit en så aktiv roll redan dag ett, i går alltså. Han begav sig till den stad där protesterna började, San Antonio de los Baños. **Problemet för de styrande kommunisterna är att problemen, både de ekonomiska och nu med pandemin, är riktigt stora. Stort är också missnöjet mot dem.** Men som jag sade tidigare: hittills verkar det som att strategin är morot och piska. Vi ska föra dialog med de goda men vi ska stoppa de onda, det är ungefär budskapet man hör från president Miguel Díaz-Canel.

Det har inte bara varit demonstrationer i Kuba utan även stödaktioner, bland annat på Sergels torg i Stockholm. Vår reporter var där tidigare i kväll och talade bland annat med Alex Trapaga, som var med och organiserade den här demonstrationen.

Stockholm 27 augusti 2021

Varför har ni arrangerat den här demonstrationen här i Stockholm?

AT: Vi har gjort det för att vi vill samla alla och visa befolkningen, visa Sverige, hur det verkligen är på Kuba. Vad är verkligheten och vad är det som finns på riktigt på Kuba och hur det funkar och vi vill visa också att vi finns där för dem som krigar just nu på Kuba.

Varför är du här i dag?

Demonstrant 1: För att stödja mitt land Kuba. I går gick hela folket ut på gatan för de svälter, de har ingen mat, de har ingenting, de bara höjer priset överallt. Det är skamligt, vad de gör.

Demonstrant 2: Jag är här för att stötta det kubanska folket i det som nu händer på Kuba vilket jag skulle kalla en revolution mot staten. Hunger och covid-19 har gjort att folk har tröttnat.

Demonstrant 3: Vi är här för att säga till våra kubaner att stoppa inte med demonstrationer. Vi måste gå vidare för att vinna frihet.

Demonstrant 2: Folk orkar inte, folk kan inte fortsätta leva, folk går hungriga, bokstavligt talat hungriga. De har ingen mat.

Vad vill ni se nu?

Demonstrant 3: Vi vill se en förändring, vi vill ha ett riktigt demokratiskt land. Vi vill att omvärlden inte ska blunda för situationen på Kuba. Vi har faktiskt en president som uppmanade till våld i går på nationell television. Vi har sett video, vi har sett folk som har blivit skjutna av poliserna.

Demonstrant 1: Vi vill att Sverige lyssnar på folket som går ut på gatan. Inte bara på oss, på dem som är där, hela folket går ut på gatan. De vill vara fria. Ett vara slut på onödiga kontroller, folk vill ha *libertad*, vara fria.

Ekot 12/7 kl 22

<https://sverigesradio.se/avsnitt/1745091>

Ljudfilen är tyvärr inte längre tillgänglig.

Ekot 12/7 kl 7

4:00 – 6:07

<https://sverigesradio.se/avsnitt/1755711>

Stockholm 27 augusti 2021

Det var en dramatisk dag på Kuba i går när tusentals människor gav sig ut på gatorna i protest mot regeringen. I ett direktsänt tv-tal manade presidenten sina anhängare att inta gatorna och bemöta protesterna som är de största på mer än 25 år.

Ivan García: ”Vi är inte rädda” skrek demonstranterna som samlades i flera städer och skanderade för frihet. Kuba befinner sig i en djup ekonomisk kris som har förvärrats av coronapandemin och USA:s skärpning av embargot de senaste fyra åren. Men trots brist på medicin och livsmedel är regeringskritiska demonstrationer mycket ovanliga. De från i går startade i San Antonio de los Baños, en stad sydväst om Havanna. Den utlösande faktorn där ska ha varit upprepade strömavbrott.

President Miguel Díaz-Canel åkte till staden och höll ett direktsänt tv-tal där han skyllde de ständiga strömavbrotten på USA:s blockad som har drabbat energisektorn särskilt hårt, sade han. Bilderna från marschen i San Antonio de los Baños spreds i sociala medier och snart samlades demonstranter i flera andra städer, inklusive i centrala Havanna. Miguel Díaz-Canel sade i sitt tal att gatorna tillhör revolutionärerna och manade sina anhängare att ge sig ut och försvara revolutionen. Även det är en mycket ovanlig uppmaning.

Flera tusen kubaner hörsammade presidenten och samlades i Havanna under parollen ”den här gatan tillhör Fidel”, med hänvisning till den historiske revolutionsledaren Fidel Castro.

Nyhetsbyråer rapporterar om flera gripanden och att myndigheterna stängt ner internet på flera ställen. Gårdagens demonstrationer är de största sedan 1994, då tusentals missnöjda kubaner protesterade i Havanna mitt under den stora ekonomiska kris som utlöstes av Sovjetunionens fall. Ivan García, Bogotá.

P1 morgon 12/7

18:05 – 23:08

<https://sverigesradio.se/avsnitt/1733939>

Vi fortsätter med Kuba där tusentals personer i går gav sig ut på gatorna för att protestera mot regeringen. Protester av det här slaget är mycket ovanligt på den kommuniststyrda ön och presidenten gick ut i ett direktsänt tv-tal och uppmanade sina anhängare att gå ut på gatorna och bemöta protesterna. Vi har Ivan García, Sveriges Radios Latinamerikakorrespondent, med oss nu. Vad är bakgrunden till protesterna?

IG: Det är nog den djupa ekonomiska kris som Kuba befinner sig i som förvärrats av både pandemin och den skärpta blockaden som USA har upprätthållit i sextio år mot ön och som har skärpts de senaste fyra åren. Just gårdagens protester utlöstes av problem med elförsörjningen i San Antonio de los Baños, som ligger sydväst om Havanna. Invånarna där blev trötta på de ständiga elavbrotten och de samlades på ett torg och började kräva åtgärder. Snart kom det upp fler krav som handlade om bristen

Stockholm 27 augusti 2021

på livsmedel, på mediciner, på bensin och så vidare, och när de som deltog i protesten lade upp videor på sociala medier började folk i andra städer ge sig ut och protestera de också. Till de krav som har att göra med de problem som kubanerna möter i vardagen lades till nya slagord, mer politiska, där man skanderade för frihet och skrek ”ner med diktaturen” till exempel.

Hur har den ekonomiska krisen drabbat kubanerna?

IG: Väldigt hårt. Det är en väldigt svår vardag kubanerna har. Man kan säga att Kuba lider av de egna felen i den ekonomiska politiken, av USA:s embargo och av pandemin. De här tre faktorerna har gjort att det är stor brist på livsmedel och mediciner, det är långa köer för att skaffa mat över huvud taget, det är problem med vatten- och elförsörjningen, och även med transporter. Allt detta tog upp av partikongressen som hölls för två månader sedan, men hittills kvarstår problemen och ingen har löst dem.

Demonstrationer av det här slaget är väl mycket ovanliga på Kuba?

IG: Ja, de är mycket ovanliga och det var också mycket ovanligt hur regeringen agerade. Självaste presidenten, Miguel Díaz-Canel, begav sig till staden där de första protesterna hölls och höll ett direktsänt tv-tal där han uppmanade de egna att gå ut på gatorna och försvara revolutionen, som han sade. Díaz-Canel sade att han förstod det missnöje som invånarna i San Antonio de los Baños uttrycker med sin protest, men han bad dem förstå att energiproblemen i landet och även varubristen generellt beror på att USA har skärpt blockaden mot Kuba. Han sade att det finns skillnad mellan de kubaner som är missnöjda och vill ha lösningar, och de som vill utnyttja det svåra läget för att störta regimen. De här stöds av USA och de ska bekämpas, sade han, och därmed uppmanade han sina anhängare att gå ut på gatorna. Han blev anklagad av oppositionen – den illegala oppositionen, för **det finns inga lagliga partier förutom kommunistpartiet på Kuba** – han anklagades av oppositionella för att uppmana till inbördeskrig genom att kalla sina anhängare till gatorna.

Var det några anhängare som klev ut på gatorna?

IG: Ja, det gjorde de. Det var tusentals som samlades i Havanna och de gjorde som presidenten sade. Han sade också att det här ska göras både i dag och framöver. Det här är nog ett tecken på att presidenten ser de här protesterna som mycket allvarliga och mycket farliga. Att den högste ledaren ger sig ut på det här sättet visar hur stor vikt han själv lägger vid saken.

Vad kan det här leda till?

IG: Det återstår att se, det beror på hur fortsättningen blir. Det kan öppna för en våg av protester som regeringen får svårt att bemästra, och då kan det hända saker som kanske leder till större förändringar, sådana som USA till exempel vill se på ön. Men **hittills har kommunistledningen som har härskat i landet i 60 år visat stor förmåga att klara av många kriser**, och vi får se om de lyckas bemästra även den här som vi möjligen såg starten på i går.

Stockholm 27 augusti 2021

Ekot 27/6 kl 12.30

<https://sverigesradio.se/avsnitt/1733439>

Ljudfilen är tyvärr inte längre tillgänglig.

P1 morgon 4/5

53:41 – 55:23

<https://sverigesradio.se/avsnitt/1702587>

I helgen blev den kubanske konstnären aktivisten Luis Manuel Otero Alcántara inlagd på sjukhus efter att ha hungerstrejkat till åtta dagar. Erik Jennische, Latinamerikaexpert på Civil Rights Defenders, berättar varför:

EJ: Kommunistpartiet och den kubanska regeringen ser kulturlivet som ett hot. De ser kulturlivet som en kraft som kan frigöra det kubanska folket och därmed mobilisera människor för förändring.

Är det därför de går så hårt på Luis Manuel också?

EJ: Absolut, han är en oerhört stark personligt och han visar hela tiden på hur systemet inte tillåter människor att säga vad de tycker, säga vad de vill.

Reportern: Det som orsakade Luis Manuel Otero Alcántaras frihetsberövande var att han protesterade mot att säkerhetstjänsten beslagtagit och förstört hans konst i mitten av april. Efter en vecka i husarrest inledde han en hungerstrejk för att få polisen att sluta barrikadera hans hem, lämna tillbaka den konst som konfiskerats, ersätta den som förstörts, och att staten ska garantera konstens frihet.

Hungerstrejken fick sitt slut under helgen då han fördes till sjukhus och han rapporteras mår bra av nationella officiella medier. Men Erik Jennische tror inte att det här beslutet för hoten mot konstens och människans frihet på Kuba.

EJ: Jag tror att regimen kommer komma ta i med allt hårdare tag, allt fler gripanden, allt fler politiska fångar, allt fler trakasserier av konstnärer och kulturaktörer.

Ekot 28/4 kl 7

<https://sverigesradio.se/avsnitt/1698722>

Ljudfilen är tyvärr inte längre tillgänglig.

P1 morgon 28/4

10:57 – 11:51

<https://sverigesradio.se/avsnitt/1698715>

Kuba är på väg att bli det första och enda landet i Latinamerika som tar fram ett eget vaccin mot covid-19. Flera länder i regionen vill ha det kubanska vaccinet och Havanna förväntas driva vaccindiplomati mot USA:s stränga Kubapolitik. Att en Karibisk ö med 11 miljoner invånare har tagit fram fem egna vaccinkandidater är en stor bedrift, säger Världshälsoorganisationens representant på Kuba, läkaren José Moya. Bakom framgången finns 30 år av statliga investeringar i vaccin och bioteknisk forskning, säger Moya på telefon från Havanna till Ekot.

Det första vaccinet som väntas bli klart för användning har döpts till *Soberana*, ungefär suveränitetsvaccinet. **Begreppet suveränitet ingår i det styrande kommunistpartiets propaganda och syftar på att Kuba inte har gjort som USA vill efter 60 år av ekonomisk blockad.** USA:s embargo skärptes under Donald Trumps sista veckor i Vita huset. Joe Biden har signalerat en förändring av USA:s Kubapolitik men den nya presidenten har hittills inte ändrat en enda av Donald Trumps åtgärder. Ivan Garcia, Bogotá.

18:43 – 24:46

Som vi hört i nyheterna är Kuba på väg att bli det första landet i Latinamerika som tar fram egna covid-vaccin, och sannolikt också det egna landet, för de andra länderna – även jättarna Brasilien, Mexiko och Argentina – är beroende av västliga, ryska och kinesiska vaccinbolag. Det kubanska vaccinet kan gynna hela Latinamerika, tror den kubanske virologen Amilcar Pérez Riverol.

Ivan García: När de rika länderna har råd att köpa stora mängder vaccin, även tre-fyra gånger mer än de behöver, missgynnas de fattiga länderna. För dessa blir Kubavaccinet ett bra alternativ, säger Pérez Riverol, som är bosatt i Brasilien men följer utvecklingen i hemlandet.

På de kubanska labben testas just nu i fem olika vaccinkandidater. Två av dem är i den tredje och sista experimentfasen. De kallas för *Soberana dos* och *Abdala*. Första fasen, förklarar representanten för Världshälsoorganisationen på Kuba, José Moya, visade att vaccinet fungerar väl på människor. Andra fasen visar att den är effektiv i produktionen av antikroppar mot coronaviruset. Under tredje fasen testas 45 000 personer. Allt tyder på ett godkännande senast i juni, säger José Moya. Då kan massvaccinationen påbörjas och halva befolkningen, ca 5,5 miljoner, vara färdigvaccinerade i augusti, resten innan året är slut.

Kuba har inte köpt vaccin från utländska vaccinbolag som de allra flesta länderna i världen, dels på grund av USA:s ekonomiska blockad och dels på grund av brist på pengar. Landet inte heller med i Covax, den internationella mekanismen för en global fördelning av vacciner. Kubanerna har alltså mer

eller mindre tvingats att ta fram sina egna vacciner. Men hur kan ett litet land med 11 miljoner invånare, och som dessutom är mitt inne i sin djupaste ekonomiska kris på 30 år, lyckas med ett så dyrt och komplicerat projekt?

Kuba har en solid infrastruktur för tillverkning av vaccin. Landet har i 30 år satsat stort på det, berättar läkaren José Moya, som har jobbat flera år på Kuba. Kubanerna är bland dem i Latinamerika som lyckats bäst med att hålla coronaviruset i schack. Dödligheten covid-19 på det största Karibiska ön är mycket låg, drygt 3 000 döda hittills. De viktigaste förklaringarna är enligt Världshälsoorganisationen en fungerande sjukhus- och primärvård, strikta rörelsebegränsningar fram till november, samt en effektiv smittspårning.

Så fort ett covidfall dyker upp, säger José Moya, har man isolerat personen och gjort en snabb smittspårning. En annan förklaring till framgången, säger Moya, är att Kuba genomför förhållandevis många PCR-tester, mellan 20 och 25 000 per dag. Men sedan ekonomin långsamt öppnades igen i november har smittan tagit fart igen. I måndag srapporterades tio döda, en låg siffra i internationell jämförelse, men också den högsta i landet sedan pandemin kom till ön för ett år sedan. Att smittan är relativt stor just nu är bra för testningen av vaccinkandidaterna, säger José Moya.

Från Brasilien säger virologen Amilcar Pérez Riverol att den rika världen begår ett stort misstag genom att, som han säger, hamstra vacciner. Så länge man inte stoppar coronaviruset i hela världen så kommer det att dyka upp nya varianter hela tiden. Det kan då dyka upp en virusvariant som inte kan stoppas med originalvaccinerna.

Flera länder i Latinamerika har redan skrivit avtal Havanna för att få ta del av det kubanska vaccinet, bland annat Venezuela och Jamaica. Andra länder, som Mexico, Bolivia och Argentina, har anmält sitt intresse. Som det mesta som rör det kommunistiska Kuba har vaccinfrågan en stor politisk laddning, både på ön, i regionen och i relationerna med den stora grannen i norr, USA. Havanna verkar vilja driva så kallad vaccindiplomati. Genom att dela ut vaccinet till t ex Mexiko och Argentina hoppas den kubanska ledningen att dessa inflytelserika länder i regionen ökar sin press på USA:s president Joe Biden så att han häver den sextio år långa ekonomiska blockaden mot ön.

Kubas vaccinframgång kommer att tolkas olika beroende på om man är vänskapligt eller fientligt inställd till den kubanska revolutionen, säger virologen Amilcar Pérez Riverol. De som gillar revolutionen kommer att se det som en symbol för försvaret av socialismen, medan de som är emot revolutionen kommer att peka på att Kuba må ha tagit fram ett vaccin mot covid-19, men lider samtidigt av stor brist på andra väldigt grundläggande mediciner, såsom smärtstillande och antibiotika.

Studio Ett 19/4

00:44 – 21:15

<https://sverigesradio.se/avsnitt/1710081>

Vi börjar i Kuba där Castroeran efter över 60 år nu är över när även Raúl Castro lämnar partiledningen. Vid kommunistpartiets kongress som avslutas i dag utsågs Miguel Díaz-Canel, som har varit president sedan 2018, nu också till det styrande kommunistpartiets förste sekreterare som det heter. Vi har en rad gäster med oss: Ivan García som är vår Latinamerikakorrespondent, Lars Palmgren som är frilansjournalist och tidigare korrespondent i Latinamerika, Thomas Gustafsson, Kubakännare och författare. Vi börjar med att prata lite med tre. Ivan Garcia, för första gången på över 60 år är inte en Castro som styr på Kuba. Vem är Miguel Díaz-Canel?

IG: Ja det är en trogen kommunist, 60 år gammal. Han fyller år imorgon, 61, han är född året efter revolutionen och han är handplockad av Raúl Castro, så man kan utgå ifrån att han inte kommer att gå in och göra för stora förändringar eller något som skulle störa Raúl Castro, i alla fall under tiden Raúl är vid liv.

Går Raúl i pension nu eller vad ska han göra?

IG: Raúl går i pension, han har inte sagt vad han ska göra, eller jo, han har sagt att han ska vara tillsammans med sina barnbarn, kunna ägna tid åt familjen och läsa mycket. Men troligtvis kommer han att göra som brodern Fidel gjorde vid sina sista år i livet, vilket är att dra i trådarna bakom kulisserna. Det är svårt att tänka sig att Miguel Díaz-Canel kommer att ta några stora beslut utan att fråga Raúl Castro först. Så att så länge Raúl har alla sina sinnen kvar så kommer han nog att fortsätta att påverka utvecklingen på Kuba.

Över 60 år sedan revolutionen på Kuba, första gången i dag då som ledaren inte heter Castro i efternamn. Hur har det varit de här drygt 60 åren?

IG: Det är en lång historia, men man kan säga att Kuba har genomgått två faser. Dels framgångsfasen som nästan varenda revolution har haft i världen, där man har skapat en framtidstro. Inte bara den latinamerikanska vänstern har känt igen sig i revolutionen på Kuba, där till exempel frivilliga insatser från partimedlemmar, från medborgarna för att lära bönderna att läsa och skriva, en stor jordbruksreform, sociala åtgärder för att de fattiga skulle få mat och så vidare, och den fasen varade något eller några decennier. Uppenbarligen så var den blockad som USA utsatte Kuba för det som tvingade Kuba och revolutionen att gå in i famnen på Sovjetunionen, och plötsligt blev Kuba en del av det kalla kriget och man importerade en hel del av den sovjetiska modellen till ön, vilket har lett till den här andra fasen, en nedgångsfas med stela byråkratiska system där man inte har lyckats till exempel nå självförsörjningsmålet när det gäller matförsörjningen, viktiga basvaror som saknas. Den här andra delen har blivit ännu svårare i och med pandemin. Du har tre faktorer: den kubanska modellens, som de kallar socialistiska modellens, egna brister, du har USA:s embargo som straffar även utländska företag som gör affärer med Kuba, de straffas med att de inte får göra affärer med USA

Stockholm 27 augusti 2021

eller i USA, och sedan har du den tredje faktorn, pandemin. Så att den ekonomiska krisen på Kuba är väldigt djup just nu och det var huvudämnet på helgens kongress.

Lars Palmgren, hur förändrades Kuba 2008 när Fidel Castro tog ett steg tillbaka och hans lillebror Raúl Castro tog över?

LP: Förvånansvärt mycket, faktiskt. Innan Raúl kom till makten kunde kubaner inte bo på samma hotell som turister, man kunde inte resa fritt utomlands utan man måste ha speciella tillstånd, man kunde inte köpa mobiltelefoner och hade inte tillgång till internet, det hade bara höjdarna inom partiet och statsapparaten. Men det har man nu. Nu har man tillgång till internet, man kan köpa mobiltelefoner, man kan bo på hotell, man kan resa fritt. Den typen av reformer genomförde Raúl Castro och det påverkade väldigt mycket livet på Kuba i stort, men innebar framför allt innebar det att oppositionens möjligheter öppnades upp på ett helt nytt sätt. Man blev mycket mer närvarande än någonsin tidigare. Tidigare levde dissidenterna i källarhål och var väldigt marginella och syntes inte. Att träffa dissidenter var ganska besvärligt på den tiden. Nu med internet och mobiltelefoner har allt det här öppnats. Censuren och isoleringen bröts tack vare Raúl Castro.

Kan den här utvecklingen fortsätta framöver med en ny ledare eller blir det stopp nu?

LP: Jag tror att den här delen är svår att stoppa. Effekten av de här reformerna som Raúl Castro genomförde gjorde att partiet blev skräckslaget, man hade inte räknat den här effekten. Man hade inte räknat med att det ska bryta fram så här många olika heterogena men kritiska röster mot partiet och mot regeringen. Man hade inte heller räknat med att missnöjet bland folk i stort skulle vara så stort som det är, och på olika sätt kommer till uttryck via de här olika rösterna som oppositionen representerar. Det här innebär inte att det finns en stor, bred social rörelse bland folk i allmänhet, tvärtom, det är snarast apati och tillbakahållen ilska på grund av bristen på varor i atmosfären bland folk i allmänhet. Men det finns alltså ett skikt av opposition, ett slags opposition som inte har formerats som ett slags enhetlig opposition på något sätt, men det finns ett skikt i samhället som inte kan suddas bort och det kommer att leva kvar, tveklöst, på olika sätt.

Thomas Gustavsson, du var på Kuba för ett år sedan ungefär. Vad är det för land som Miguel Díaz-Canel tar över nu?

TG: Det är ju ett land i kris. Jag har följt Kuba under många år och varit där regelbundet, och efter det sista besöket nu kan man säga att nu är de är inne i ett nytt allvarligt läge, det är riktigt allvarligt. Pandemin har förvärrat situationen. Först hade vi Venezuelas sammanbrott, man hade mycket hjälp ifrån Venezuela. Donald Trump skärpte sanktionerna och allt det här som vi pratat om tidigare, och sedan kom pandemin och turisterna som försvann. Det kanske inte var så mycket turister, fyra miljoner, men det var liksom grädden ovanpå alltihop som gjorde att det blev drägligt.

Stockholm 27 augusti 2021

TG: Nu ser vi också hur många utländska, det finns många kubaner som lever utomlands och skickar pengar till sina släktingar, och de här försändelserna har också minskat. Just nu är det svårt för ekonomin och man försöker komma igång på olika sätt.

Vad finns det för planer för att få fart på ekonomin?

TG: Vi har ju de här reformerna som Raúl satte igång. Det den nya partisekreteraren kommer att driva, det är ju en fortsättning av det. Det går ju inte att bromsa de här reformerna. Man tittar på Vietnamn (?) väldigt noga, hur man har gjort för att få igång det ekonomiska småföretagandet. Man gjorde en stor valutareform vid årsskiftet där man tog bort det dubbla valutasystemet. Det har gjort att det blivit väldigt dyrt och besvärligt för vanliga kubaner, så missnöjet sjuder. Vi har sett lite oroligheter.

TG: Det påminner väldigt mycket om hur det var under åren efter att Sovjetunionen försvann. Det är brist på vanliga dagligvaror och det är väldigt dyrt. Och så ser vi hur det har blivit djupa klassklyftor igen. Skillnaden mellan dem som har tillgång till hårdvaluta, som då kan komma åt allt man behöver, och dem som inte har, de har ju stärkts av den här valutareformen. Man fortsätter med ekonomin och att få igång den privata företagsamheten.

Vi har två gäster till: Zoltan Trioler, ordförande för Svensk-kubanska föreningen som är en svensk förening med målet att stödja den socialistiska revolutionen på Kuba, och så har vi också med Milady Fogstedt (?) som chefredaktör för oppositionella nättidningen Misclenas de Cuba (?). Zoltan Trioler, vad tror du behövs för att Kuba ska få ordning på ekonomin?

ZT: Först vill jag tacka för att vi får vara med, vi har ju ett par tusen medlemmar i Sverige och vi får så gott som aldrig komma till tals i media, så stort tack till programmet och till dig.

Men om du ska svara på frågan, vad behövs?

ZT: Det absolut viktigaste är att få ett slut på den blockad som inget annat land i världen skulle ha klarat, i 60 år. Det Kuba har utsatts för, världshistoriens längsta blockad, man är utestängd från den internationella valutamarknaden, som Ivan García sade så straffas företag som handlar med Kuba. Jag skulle kunna prata i ett helt program om det, men det är den enskilt viktigaste åtgärden. Sedan finns det förstås en massa andra saker som kubanerna själva måste göra.

Som vadå till exempel?

ZT: Det är ju en ständig process som pågår. Det framställs ju som att presidenten sitter och bestämmer allt själv men på Kuba fattas ju inga beslut utan att det diskuteras på tusentals möten och rådslag runt om i landet, och sedan tar man beslut i alla viktiga frågor, det är så man alltid gör. Man för ju ständiga diskussioner med befolkningen, det är därför det inte har varit några stora sociala oroligheter. Det är några av de andra som pratar här som har förutspått det socialistiska Kubas fall nu i trettio års tid men det är ett ovanligt stabilt samhälle för att vara i Latinamerika. De har jätteproblem, men jämför man med övriga Latinamerika så är det ju inte Kuba som är det stora problemet vad gäller hunger eller som dör i covid, utan man delar ju på det man har och har ett så rättvist samhälle som det går. Sedan

Stockholm 27 augusti 2021

stämmer det ju att skillnaderna ökar men det är sådana eftergifter man har varit tvungen att göra just för att få det hela att gå ihop.

Milady Fogstedt som är kritisk till ledningen på Kuba, vad behövs för att få ordning på ekonomin på Kuba?

MF: Det första som behövs är fria val och yttrandefrihet, mänskliga rättigheter. Kuba har handlat med Venezuela, med Kina, med Sovjet, hela östblocket, så det gäller inte. Och om man har försökt genomföra förändringar i 60 år, hur många gånger ska man starta om? Den här manövern är en skenmanöver, Raúl Castro kommer att sitta kvar och styra (ohörbart). De flesta kubaner bryr sig inte om vad som pågår, för de vet att allt det här med förändringar är kosmetiska förändringar, det är inga förändringar som kommer att leda till förbättringar för befolkningen.

MF: Kuba har i dag över tusen nya fall av covid per dag, så de har också misslyckats med det. Och det är på grund av att de fortsatte att ha (ohörbart) och tog emot italienska turister. Díaz-Canel tar inte över, för han har redan varit vid makten i tre år nästan. Vi kan säga att han ärver, men han fortsätter, han måste hantera ett land i panisk kollaps, sjukvårdskollaps, folk är trötta, hungriga. Det behövs riktiga förändringar och det ser man inte. Den här kongressen, kontinuitetskongressen, med en bild på Fidel, en på Raúl och en på Díaz-Canel, de menar inte allvar med förändring.

Zoltan Tiroler, Raúl och Fidel Castro, kommer de att bli ihågkomna tror du?

ZT: Ja, de kommer ju att bli ihågkomna framför allt för att Kuba har stått emot, alltså det är inget land i Latinamerika som skulle ha klarat av något liknande i sextio år. Kubanerna blev herrar i eget hus tack vare revolutionen, det var första gången Kuba blev fritt. Det är ju deras största förtjänst. Det är själva förutsättningen för allt annat, att alla barn går i skola gratis, att alla har tillgång till hälsovård, att dödstalen i covid är 40 gånger lägre om man jämför med USA eller Brasilien med hänsyn till befolkningsstorleken. Man kommer att bli ihågkommen för den här friheten och tryggheten som finns i Kuba, att en ensam kvinna kan gå ut på natten ostört, att det inte finns någon organiserad brottslighet, inga knarksyndikat, att exilkubaner i Miami skickar sina barn på skolloven till Kuba för att där kan de gå själva ut och leka, barnen kan gå ensamma till skolan. Det är ett fredligt och humanistiskt samhälle.

Milady Fogstedt, du har ju inte riktigt samma bild. Hur kommer Raúl och Fidel Castro att bli ihågkomna?

De kommer att bli ihågkomna som de som lämnar ett land i spillror. Visst, Batista var en diktator och så vidare, men de har inte förbättrat Kuba. Möjligen två decennier av förbättringar och sedan fyra decennier av dekadens, ekonomiskt, politiskt, allting. De har inte gjort sitt jobb.

Ivan García, när det gäller just mänskliga rättigheter på Kuba, vilken utveckling har landet haft där?

IG: Det har varit till det sämre, i och med att ekonomin har försämrats. Kom ihåg att Kuba var väldigt beroende av handeln med Sovjetunionen, och när Sovjet föll samman i början på 90-talet gick Kuba in i en väldigt svår period. Där i mitten på 90-talet var det stora protester där många kubaner öppet

Stockholm 27 augusti 2021

uttryckte sitt missnöje med regimen på Kuba. Men efter det har det lugnat ner sig, det blev lite mer stabilitet, regeringen lyckades få ordning på det hela. Men det har också betydelse att det har blivit ännu svårare att uttrycka sin mening. Jag har talat med flera dissidenter i Havanna som har bildat ett nätverk som heter San Isidro, som de senaste veckorna öppet har bedrivit oppositionell verksamhet. Några sitter i husarrest, andra får inte röra sig.

Mänskliga rättigheter, det beror på vad man menar. Vården och utbildningen brukar kommunistpartiet på Kuba lyfta fram, och vänstern i hela Latinamerika. Det är också mänskliga rättigheter, så på det sättet kan de visa upp någonting. Men när det gäller de politiska mänskliga rättigheterna, medborgarrättigheterna, så är det mycket dystrare.

Lars Palmgren, Joe Biden som president i Vita huset, ny ledare på Kuba, vad kan det innebära för sanktionerna?

LP: En grupp på ungefär 800 kubaner med olika yrken och olika politiska ståndpunkter, både från partiet och utanför partiet, både oppositionella och partianslutna, skrev ett brev till medlemmarna i kongressen strax före partikongressen på Kuba och bad dem att be Biden att ändra USA:s politik gentemot Kuba och återinföra den politik som Obama stod för, som innebar en öppning gentemot Kuba, därför att det skulle innebära ett underlättande av en demokratiseringsprocess på Kuba å ena sidan och en möjlighet att förbättra ekonomin å andra sidan. När Trump tog makten i USA förändrades relationen drastiskt till Kuba rätt drastiskt. Men det kan vara värt att notera att förändringen började innan Trump valdes. Det var mer kubanerna, den kubanska ledningen, som ändrade relationen eller stängde igen den öppningen som Obama stod för innan Trump valdes. Man blev lite rädd efter Obamas besök på Kuba, han blev så oerhört populär och fick en så enormt stor effekt bland kubaner att man blev lite rädd och började dra ihop den här öppningen innan Trump kom till makten och stängde igen det helt och hållet. Vad man nu vill är att komma tillbaka till en tidigare politik.

Thomas Gustavsson, kommer Castro att försvinna nu när de officiellt inte styr längre eller är de med i bakgrunden ändå?

TG: De är med i bakgrunden. Att Raúl och den andra i den gamla generationen lämnar politbyrån innebär inte så stor förändring egentligen när det gäller makten. Det som är intressant är att Raúls gamla svåger, en general som var gift med hans dotter till för åtta år sedan, han har trätt in i politbyrån. Där har vi den stora makten, ekonomin, som militären kontrollerar. Man kan se vissa förändringar som sker, men de finns kvar så länge de lever.

Ekot 19/4 kl 22

<https://sverigesradio.se/avsnitt/1693812>

Ljudfilen är tyvärr inte längre tillgänglig.

NÄRINGS-
LIVETS
MEDIEINSTITUT

P1 morgon 19/4

20:16 – 25:40

<https://sverigesradio.se/avsnitt/1693774>

I dag avslutas det styrande kommunistpartiets kongress på Kuba. Raúl Castro tog i fredags formellt avsked från ledningen och lämnade över makten till den snart 61-årige Miguel Díaz-Canel. Kuba leds alltså för första gången på 62 år inte utav en Castro, men betyder det att Kuba kommer att förändras? Raúl, bror till revolutionens ledare Fidel Castro, försäkrade i dag att det blir förändringar, men inte så stora.

Ivan García: I mycket svalare stämning än när den karismatiske brodern Fidel höll tal förr i tiden försökte den snart 90-årige Raúl Castro gjuta mod i leden av partikadrer med revolutionens främsta ledord: *patria o muerte*, fosterland eller död. När partikongressen slutar i dag tar alltså Castroeran slut, åtminstone formellt. Inga omvändningar står för dörren. Men vad kommer att hända framöver? Jag söker svar hos två unga kubaner som bor och arbetar i Havanna. Det som förenar dem är hoppet om en förändring till det bättre, men deras hopp ser olika ut.

”Fidel och Raúl byggde sin makt på ideologi, men de löste aldrig människors ekonomiska problem”, säger dissidenten Luis Manuel Otero. 33-åringen driver nätverket San Isidro, en rörelse av unga artister, konstnärer och intellektuella som kräver framför allt yttrandefrihet. De unga dissidenterna har gjort sig kända genom låten *Patria y Vida*, ”fosterland och liv”, en tydlig utmaning mot revolutionens *patria o muerte*, ”fosterland eller död”.

Luiz Manuel Otero säger att Raúl Castros sorti från ledningen har en stor symbolisk betydelse, men Raúl kommer inte att lämna makten på riktigt, han kommer att fortsätta styra bakom kulisserna, säger Otero. Missnöjet bland kubanerna, som har stärkts av problemen under pandemin, är så stort att vi när som helst kan se en social revolt i landet, tror den 33-årige konstnären som då och då, enligt han själv, sträcker upp en tavla med regimkritiska budskap mot den övervakningskamera som polisen har placerat utanför hans bostad.

Luiz Manuel Otero har arresterats flera gånger och han sitter i i vad som i praktiken är en husarrest, dock utan någon formell dom mot sig. Det var här som ett tiotal ungdomar höll en hungerstrejk i november, tills polisen tog sig in och grep hungerstrejkarna. Aktionen tvingade fram ett möte mellan unga dissidenter och Kubas kulturminister. Det såg lovande ut men samtalen återuptogs inte och gruppen anklagades i stället, som tidigare många andra oppositionella, för att vara finansierad av USA-imperialismen. ”Det är lögn, jag lever på min konst eller på något kulturstipendium ibland. Jag får inga som helst pengar från USA, CIA eller andra amerikaner”, försäkrar Luiz Manuel Otero.

Några kilometer längre bort från Luiz Manuel Otero bor den nyutexaminerade läraren Victor Manuel Díaz, som är 23 år gammal. Bilden av Kuba är alltför svartvit, säger Viktor Manuel. ”Vi varken svälter

Stockholm 27 augusti 2021

eller har totalt välstånd”, säger 23-åringen, som inte är med i partiet. ”Men det betyder inte att jag är emot socialismen eller revolutionen”, förtydligar han och lägger till: ”Jag tillhör en ny, mycket kritisk generation, som vill förbättra socialismen.”

”Vi har haft ett mycket dogmatiskt och stelt tänkande och vi har inte varit toleranta och öppna för kritik och olika sätt att tänka”, säger Victor Manuel Díaz.

I januari 1959 störtade en gerilla ledd av Fidel Castro den USA-stödde diktatorn Juan Fulgencio Batista. USA inledde snart en total ekonomisk blockad mot ön. Enligt många bedömare var det blockaden som tvingade Kuba in i dåvarande Sovjetunionens famn. Anhängare pekar på framsteg såsom gratis vård, utbildning, medan kritikerna betonar polisstaten Kuba. Landets största dilemma sedan 1990-talet när Sovjet försvann är matförsörjningen. Alla är överens i dag om att det krävs förändringar, men för de styrande kommunisterna lyder frågan: Var går gränsen för när kapitalismen kan återuppstå och förstöra allt vi har gjort? Läraren Victor Manuel Díaz ser Kubas nye ledare Miguel Díaz-Canel som Kubas egen Gorbatsjov med sin perestroika. 23-åringen hoppas dock att det inte går så långt som i Sovjet, som ju försvann till slut. ”Jag menar verkligen inte att Miguel Díaz-Canel ska vara det socialistiska Kubas sista president”, säger Victor Manuel Díaz, ”det handlar om att vår nya president står för förändringar, precis som Gorbatsjov gjorde”. Ivan García, Bogotá.

Studio Ett 16/4, kväll

56:15 – 1:04:31

<https://sverigesradio.se/avsnitt/1689841>

[Utdrag ur tal på spanska]

Ja, här har ni Fidel Castro 1966 i ett av sina många tal till det kubanska folket. Men efter drygt 60 år så kan Castro-eran på Kuba snart vara över. Fidel Castros bror Raúl ska nämligen lämna posten som förstesekreterare i kommunistpartiet i samband med partikongressen som just har inletts. Presidentposten lämnade han redan 2018.

Lars Palmgren, vad betyder det att Raúl Castro lämnar toppolitiken?

LP: Det är en väldigt stor symbolisk förändring, att den historiska generationen nu lämnar över till någon som växte upp efter 1959, revolutionens seger alltså. Det har i och för sig redan skett en generationsförändring redan inom statsapparaten och inom kommunistpartiet, men kommunistpartiets generalsekreterare Raúl Castro är fortfarande den högsta makten på Kuba och att han nu försvinner innebär definitivt en stor symbolisk förändring, att ingen Castro längre är den som har makten på Kuba. Men att det skulle vara detsamma som politisk förnyelse, det är inte riktigt lika självklart. Den nye presidenten Miguel Díaz-Canel, han brukar nästan lite väl envetet hävda att han står för kontinuitet och ingen förnyelse, utan han ska fortsätta med Castros verk, så att säga.

Stockholm 27 augusti 2021

LP: Men vi får se, den här partikongressen kommer kanske att ge svar på om den här nya generationen också kommer att representera politisk och ekonomisk förnyelse eller om det blir en kontinuitet och en sorts fortsatt castrism utan Castro.

Kan du lite kort beskriva de stora utmaningarna för regimen nu? Ekonomin skulle reformeras och det har inte alls fungerat, vilka konsekvenser har det fått i stora drag?

LP: Man har genomfört flera försök till ekonomiska reformer som började redan för tio år sedan. Raúl Castro sade att vi måste förnya oss, vi måste korrigera ekonomin, annars kommer vi att gå under. Man tog en massa initiativ, man skulle reaktivera ekonomin på olika sätt, men det har inte funkat, allt har gått i stå. I november i år, alltså bara för ett par månader sedan, tog den nya regeringen ett eget initiativ för att korrigera felen i ekonomin. Man skulle fusionera de två valutorna som finns, man skulle stimulera de statliga företagen, de skulle fungera mer effektivt, man skulle ha större utrymme för privata initiativ och en del andra saker.

LP: Men effekten av det blev snarast... Man höjde lönerna väldigt drastiskt, 500 procents lönehöjningar, för att motivera folk att nu är något riktigt på gång, men effekten blev inflation, prisökningar, större köer än någonsin och ökat missnöje bland folk i allmänhet. I stället för att öka produktion och produktivitet ökade man förmågan att köpa men inte tillgången på varor. Och där är man i dag. En effekt av det här var att häromdagen bara sparkades jordbruksministern, man inför en rad åtgärder för att försöka dynamisera och effektivisera jordbruket, men alla menar att det är för sent och man vågar inte gå på det som är själva korken i det här problemet, det vill säga det statliga monopolet på att köpa upp böndernas skördar och att bönderna är tvungna att sälja en stor del av sina skördar till den statliga uppköparen. Eftersom den statliga uppköparen inte har förmågan att köpa, därför förlorar man en stor del av skörden, upp mot 40 % av skördarna på Kuba ruttar bort, försvinner på grund av statens oförmåga att uppfylla sina åtaganden. Att lösa det här i en handvändning, det är inte lätt.

Vi ska prata om oppositionen också. [Musik] Patria y Vida hörde vi här, och det här är en drift med den gamla kommunistregimen, eller hur?

LP: På sätt och vis är den det. Den associerar ju till *patria o muerte*, fäderneslandets eller döden, som var Fidel Castros slagord i slutet av alla hans tal. Det är ett försök att hylla livet i stället för döden, men en bitande kritik mot regimen också, och det är intressant att det sker genom musiken. En omedelbar reaktion på det här var att det producerades en låt i Havanna av regimtrogna musiker som heter *Patria o Muerte*, alltså fäderneslandet eller döden. I dag krockar de här två sångerna med varandra i Havannas himmel, fäderneslandet och frihet eller fäderneslandet och döden. Ett slags ideologisk kamp i musikens form.

På vilket sätt skiljer sig den nya oppositionen från den klassiska kubanska oppositionen?

LP: Man skulle kunna säga att det handlar om två saker. mobiltelefoner och internet har gjort att isoleringen har brutits, censuren har brutits. Oppositionen är mycket bredare än någonsin tidigare. Det

Stockholm 27 augusti 2021

finns massor av grupper, massor av publikationer på internet. Rädslan har brutits, folk som grips filmar sina egna gripanden och frågar poliserna ”Varför griper du mig, har du en arresteringsorder, vad har jag gjort för någonting?” Sedan direktsänds det här på olika sociala medier. Det har skapat en helt annan situation. Förtryck kan inte ske i skymundan som förr i tiden utan allt sker nu öppet och det har skapat en helt ny atmosfär som tar sig en massa olika uttryck.

Vad säger människor på Kuba om framtiden?

LP: Ingen vet egentligen, men det händer mycket just nu. Dels protesterna som börjar ske på gatan när folk inte längre är rädda, får en del att tänka på hur det var 1994 [ohörbart] den första, den enda stora massdemonstrationen som var på Kuba när den ekonomiska krisen efter Sovjetblockets fall blev så stor att folk började protestera på gatan. Det har man börjat göra på Kuba nu också. Det är framför allt i de fattiga kvarteren i gamla Havanna och Centro Havanna som det här sker. Det finns ett centrum för det, det är en kulturgrupp som kallas för San Isidro, där bland annat rapartisten Maykel som är med sjunger sången ”fädernesland och frihet” finns med, och som har blivit ett slags centrum för den här typen av folklig protest mot regimen, men ändå knuten till konstnärliga uttryck.

LP: Det finns även ett annat centrum för proteströrelsen som kallas för 27N, 27 november anknyter det till. Då förekom en protest utanför kulturministeriet där 3–400 kulturarbetare, konstnärer, författare av alla slag protesterade mot att polisen hade ingripit mot en hungerstrejk som San Isidro-gruppen hade organiserat i gamla Havanna. Det ledde till att ministeriet öppnade sina dörrar och tog emot en delegation från dem som protesterade. Det fördes en dialog mellan viceministern och dem som protesterade som var väldigt produktiv. Efter dialogen upplevdes det som en stor seger och början till en förändring. Men bara ett dygn senare så inleddes förtrycket mot dem som hade deltagit i protesten. De anklagades för att vara *mercenarios*, köpta av pengar utifrån och egentligen dolda agenter för USA-imperialismen. Den gamla vanliga anklagelsen mot alla kritiker. Men det funkar inte längre, på grund av internet. Det är en anklagelse som faller platt till marken.

Ekot 16/4 kl 12:30

<https://sverigesradio.se/avsnitt/1689822>

Ljudfilen är tyvärr inte längre tillgänglig.

P1 morgon 11/3

53:33 – 55:30

<https://sverigesradio.se/avsnitt/1668629>

**NÄRINGS-
LIVETS
MEDIEINSTITUT**

Stockholm 27 augusti 2021

Låten som kritiserar Kubas regim har fått stor internationell uppmärksamhet. Låten *Patria y Vida* anspelar på slagordet *patria o muerte*, fosterlandet eller döden, som präglat landets politik sedan vänsterrevolutionen. Artisterna kräver både fosterlandet och ett liv i frihet, ett budskap som har fått regimen att reagera.

”Det är slut nu”, sjunger några av Kubas mest framstående artister till landets totalitära ledare. Låten speglar förtrycket, misären och matbristen som rått på Kuba de senaste två åren och som intensifierats sedan pandemins utbrott. Den träffar rakt i hjärtat på frihets hungrande kubaner berättar en annan låt artisterna El Funky.

Vi vill ha våra liv och vår frihet, säger El Funky, som har nära koppling till San Isidro-rörelsen på Kuba som kämpar för konstnärers yttrandefrihet. Just nu sitter tre kubanska artister fängslade för att ha uttryckt regimkritiska åsikter, enligt Civil Rights Defenders. President Miguel Díaz-Canel har fördömt låtens budskap, men också svarat med att ta fram en egen sång med titeln ”hemlandet eller döden för livet” som handlar om artister som säljer sig till fienden. Den har mötts av en stadig ström av dislikes på Youtube sedan den kom. Artisten El Funky kallar regimens svar för skräp, och väntar på ett erkännande av deras beskrivning av situationen på Kuba.

Ekot 24/1 kl 12:30

<https://sverigesradio.se/avsnitt/1639670>

Ljudfilen är tyvärr inte längre tillgänglig.